

אל הירדן?

נסיון לשיקול צונו של בעייה בוערת

אורי שני

בשבועיים האחרונים הציג לפניך העולם הזה את דעותיהם של שני אישים בעלי עמדה מרכזית בדעת הקהל - גאל אלון ומנחם בגין. אך כי עצום המרחק בין השניים, הרי בנקודה אחת הגיעו למסקנה דומה: שניהם רואים הכרח חיוני ואפשרות מעשית בהרחבת גבול המדינה עד הירדן ממזרח ועד מדבר סיני בדרום. בעמודים הבאים יציג העולם הזה לפניך דעה אחרת. הוא מקווה כי הצגת הנימוקים ההגיוניים של שתי הגישות גם יחד תאפשר לך לשקול את הטענות ולהגיע בסופו של דבר לדעה עצמאית ובלתי-משוחדת משלך.

לאחר מהם אין תחליף. לא נדבר הפעם גם על מוסר - אף כי יש משקל למוסר על כפות המאזניים של עם. כי אין המוסר אלא חכמת הדורות, ואילו הפרתו אינה אלא ערמומיות השניה החולפת. אולם הטענה העיקרית נגד המסע אל הירדן היא פוליטית-מעשית: אין זה אלא צעד נוסף במבוי הסתום בו אנו נמציאים כיום, צעד שאינו מוביל לשום פתרון של ממש.

מכת'פטיש או סוקס

לפני שקצי'מטה מתכנן פעולה, חייב הוא לדעת שני נתונים: מהי מטרת המיבצע? מי עומד נגדו?

עם המתכנן מיבצע פוליטי שיקבע את גורלו לדורות, מוטב שישאל את עצמו את אותן השאלות.

מהי מטרת המיבצע?

מדינת-ישראל אינה זקוקה לשינוי הצבע על גבי המפה. מדינת-ישראל זקוקה לכך ש-30 מיליון ערבים יקנו את סחורותיה, יאפשרו לה להקים ולקיים תעשייה גדולה שתעסיק מיליוני אזרחים - האזרחים הגרים בה והעולים שיש ברצונה לקלוט. היא זקוקה לנפט. היא זקוקה למוזון. היא זקוקה לשלום שיאפשר להקטין את נטל הוצאות-ההגנה.

להגדיל את נטל הוצאות-הפיתוח.

במלים אחרות: מדינת-ישראל חייבת לכבוש את השלום. זוהי מטרת המיבצע. מי עומד מולה?

לוחמת במדינה קואליציה רחבה שבראשה עומדים המעצמות הספילים בעולם הערבי, הנסיכים המיותרים, בעלי-האחוזות, כוהני-הדתות - כל מי שיש לו ענין בקיום המצב המפגר הקיים. קואליציה זו קשורה קשר בליינתק עם האימפריאליזם הור. הודות ל"איום הציוני" שכל ערבי חושש מפניו, היא הצליחה ללכד מאחוריה פחות או יותר את כל המעצמות המתקדמות - האיטליאנציה, הפועלים, הבורגנות הזעירה, את עובדי-האדמה הגדסאים. מכה מן החוץ תשפיע על קואליציה זו כמכת-פטיש על מתכת: יצופף אותה, יחזק אותה, יגבש אותה - נגדנו.

מכה מבפנים עשויה לפוצץ את הברית כמוקס: לקומם את המעצמות הנדסאים נגד אדוניהם, לסלק את הכובש הור ואת השליט המסומי, להשלות לשליטני רמת הגולן, להחליש את הברית עם

יש אומרים כי מדינת ישראל אינה יכולה להתקיים לאורך-ימים בגבולותיה הארוכים ו"המסוכנים, כשמולת העולם הערבי מאיים ומזדיין.

זו גם דעתי.

יש אומרים כי המצב הולך ומשתנה לרע-תנו, כי הזמן פועל נגדנו וכי מדיניות של אי-מעשה בנוסח משה שרת היא הרפתקה מסוכנת יותר מכל מדיניות הרפתקנית של "עשה".

זו גם דעתי.

יש אומרים כי דרוש שינוי מהפכני בגישה הישראלית, חתירה לפתרון מדי, שבירת טב-עת החנק מסביבנו.

זו גם דעתי.

יש אומרים כי הדרך המעשית היחידה היא לפרוץ אל הירדן ואל מדבר סיני, להרחיב את שטח ישראל על גבי המפה.

חזית אינה גבול

"המסע אל הירדן" הולך וכובש כיום את הלבבות במדינה. חסידיו אינם נלהבים, ברו-בם, למלחמה. הם רק סבורים שממילא אין מנוס מן המלחמה, ומוטב ללחום בחזית וב-מועד שאנחנו נבחר בהם, ולא האויב.

הם אומרים: לא יתכן שלום בין ישראל וערב, לפחות בדורנו. מצביה-מלחמה הוא עובדת-היסוד שאין לערער עליה. מדינת-ישראל קמה בסערת מלחמה, גבולותיה נקבעו בהמולת הקרב. כך היה, כך יהיה. במלחמה קובע השיקול הצבאי, והשיקול הצבאי מחייב את גבול-הירדן.

למראית-עין זוהי תיאוריה מושכת, חדורה הרגשת-כוח וחדוות-פעולה. אולם למעשה זוהי התיאוריה הפסימית, הקודרת ביותר שאפשר להעלותה בכלל על הדעת. כי לחסידי חזית הירדן אין שום דרך הגיונית ומעשית מן הנצחון אל השלום. אין הם יודעים כיצד להפוך את הירדן, בבוא היום, מחזית-מלחמה לגבול-השלום. אנחנו נשב ביריחו וברפית, כשם שאנחנו יושבים כיום בטירת-צבי ובדגנור, במיבצר מנותק. המבצר יהיה מרווח יותר, קל יותר להגנה - אולם מיטב בניו יצטרכו לעמוד על החומה, מוכנים בכל רגע לעמוד בפני הסתערות של אויב מתחזק ומתלכד.

לא נדבר הפעם על מחיר הדם, על שורת-החללים אשר לכל אחד מהם יש אם, ואשר אף